

(א) לקמן קח: קח: שפוטות
מט, (ט) י"מ מל:
(ב) לקמן קח: לעיל סב:
(ג) לקמן קח: ממוח סב:
(ד) לקמן קח: (ו) נמנע
(ה) (שמות כג, ט) (ז) י"ל
גנו יב"ד, (ט) (שמות
כג, ט) פ' ט"ח ובר"מ,

תורה אור השלם

1. על כל דבר פשע על
שור על חמור על שח
על שלמה על כל אבדה
אשר יאמר כי הוא זה
על האלמנה יבא דבר
שניהם אשר ירשעו
אלהים ישלם שנים
לדעיה: שמות כב ח
2. כי יתן איש אל רעהו
ספק או בליש לשמור
וגבב מבית קאיש אם
יקרא הגבב וישלם
שנים: שמות כב ו
3. אם לא יקרא הגבב
ונקרב בעל הבית אל
האלהים אם לא שלח
ידו במלאכת רעהו:
שמות כב ז

גהרות הב"ח

(א) נ"ל אם לא ימנע הגבב
היו אומר טענות טענות
גבב: (ב) תוס' ד"ה ואלך
גבב הגבב ט':

רבינו חננאל

על כל אבדה, לברך ויחנן
דאמי' הטוען טענת גבב
באבדה משלם תשלומי
בבית כגון שמצא אבדה
הוא בידו וטוען שנגנבה
ונמצא שהוא גנבה משלם
תשלומי כפל, והוא
שנשבע, כפל אם לא
נשבע אפילו זה אינו
משלם תשלומי כפל, מנא
הני מילי דהתו רבנן אס
ימצא הגבב כגבב עצמו
הכותב מדבר, אתה אומ'
כן או אינו אלא בטוען
טענת גבב, כשהוא אומ'
אם לא ימצא הגבב, כגבב
עצמו הכותב מדבר, תניא
אידך אם ימצא הגבב
בטוען טענת גבב הכותב
מדבר, שמע מינה דכל
מאי דקאמי' במתניתין
מקרא מן התורה, לפיכך
אמרין בבבארא מנא הני
מילי, ופירשו בה פירוש
הפסוק לברך כי הטוען
טענת גבב [משלם],
מפורש הוא בפסוק, ואמ'
כי פירוש הפסוק אם לא
ימצא הגבב, כמה שטען
מי שהפקדון [אצלו]
[שנגבב מידו, אלא אחר
שקרב בעל הבית אל
האלהים ונשבע, ונמצא כי
הוא גבב, ישלם שנים.
הך תנא
[ותניא] אידך דמפיק להני
תרי קריא לטוען טענת
גבב, תרי קריא למה לי.
ונקרב [חזן] למעוטי
[טענת אבדו, ש]לא משלם
כפל (א) מנא ליה, ואמרין

נאצידה. מנא אצידה שטוען נגנבה הימני לאחר שנאצתיה:
שאלה על כל אצידה וגו'. וצטוען טענת גבב מוקמין ליה להאי
קרא לקמן בשמעמין: סג הסס. בהגזל עזים [לקמן קח:] משלם אס
קרב. דאין כפל אלא צטענת גבב: הודה מעצמו משלם קרב

HebrewBooks.org ©Mozman Publishers. No commercial use allowed.

וחומש ואסס. דכתיב (ויקרא ו')
או מכל אשר ישבע עליו לשקר וגו'
וזהו אסס גזילות ואינו בא אלא על
הודאת פיו דלע"פ דלא כתב צההיא
פרשה הודאה כתב רחמנא צאסס
גזל הגר צפרסת נשא"ו והסודו את
חטאתם וגו' וחומש נמי אינו בלא
אסס: טענת אצידה. אצד הימנו:
בצנועה. לאחר ששבע לשקר דקמין
משציעך אני: טענות טענת גבב.
צבעל הצית שטוען טענת גבב צפקדון
זה דכתיב"ו וגונב מבית האיש וגו'
הכתוב מדבר וקאמר דאס ימנא
שהוא גבב שישלם שנים: או אינו
אלא בגבב עצמו. צבעל הצית אמת
טען ונמנא הגבב שנגנב: כשהוא
אומר לא לא ימנא הגבב. ולקמיה
מוקמין לה צטוען טענת גבב
שנמנא הוא צעמנו"ו גבב הו' אומר
דהאי קרא דלעיל נמי כשנמנא צבעל
הצית שקרב קאמר ולקמיה פרכין
מרי קראי למה לי: בגבב עצמו. מגיד
הכתוב שגבב משלם כפל: או אינו
אלא צטוען טענת גבב קאמר. דאס
נמנא הוא גבב משלם כפל: ה"ג
כשהוא אומר אס לא ימנא הגבב
הרי טוען טענת גבב אומר הא מה
אני מקיים כו': אס לא ימנא כמו
שאלה. שטוען נגנבה דכתיב וגונב
מבית האיש: אלא הוא עצמו גבב.
ונקרב צבעל הצית כלומר והוא כבד
נשבע צבדב שאל שלח ידו מבי
אחריו על כל דבר פשע וגו' ישלם
שנים"ו: וממאי. דהאי ונקרב צבעל
הצית לשבעה קאמר: לשבעה.
שכיון שטוען וגונב מבית האיש ישבע
שנגנבה ויפטור: או אינו אלא לדין.
לפרשעו דשומר חנם שטוען נגנבה
ישלם דהאי קרא צשומר חנם כתיב
כדאמר' צהשאל (צ"מ דף טז):
שליחוס יד למטה. צשומר שזכ
שצוה ה' תהיה צין שיהא אס לא
שלח וגו': שליחוס יד למטה.

ונקרב צבעל הצית אל האלהים אס לא שלח ידו: למעוטי טענת אצד. אס טען נאצדה הימנו ועדים מעידים שנגבב פטור מכפל אפילו
נשבע: משלם תשלומי ארבעה וחמשה. כגבב עצמו דנפקא ליה מגבב הגבב: הקישא הוא. כיון דקמין להדיד הני קראי איחשק
גבב וטוען טענת גבב להדיד מה גבב משלם תשלומי ארבעה וחמשה אס טבח ומכר אף טוען טענת גבב משלם ארבעה וחמשה. ואע"ג
דאיכא למיפדך מה לגבב עצמו שכן חייב כפל בלא שבעה תאמר צטוען טענת גבב שצריך שבעה אין משציעך על הקישא כדאמרין להא
מילתא בהגזל עזים [לקמן דף ק:]. ואיכא דלמרי הקישא דמפרש התם הואיל וגבב משלם כפל וטוען טענת גבב משלם כפל מה גבב טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה אף טוען טענת גבב טבח ומכר משלם ארבעה וחמשה ולא מילתא היא דהאי מה מנינו צין אכ הוא ולא
הקישא אלא סמיכות התקראות קרי הקישא והני נמי שמעינן התם: הניחא למ"ד חד בגבב וחד בטוען [טענת גבב] שפיר. נפקא
ליה גבב מהכא אלא למ"ד כו': מדפסא דבי חזקיה. דדריש קרא אחרינא דמשמע בגבב עצמו אס המנא תמנא צידו הגביה
וגו'. והאי דנקט דרשה ולא נקט קרא משום דמקרא לא נפקא לן צדידא אלא צעלי אס דכתיב [שמות כז] משור ועד חמור
עד ש חיים ומדרשה מרבה להו תנא דבי חזקיה לכולהו: יאמר שור וגביה וסס צעל. דמדינן כל כשין הפרט דבר
המטלטל וגופו ממון חמור וזה למה לי. ומשני אילו כן וכו'. ולקמיה [סד]. מפרש מאי קאמר לא לאו כלל ופרט וכלל הוא דקדקיה ליה בעין הפרט:
אף כל קרב. ולא מתרבי מכעין הפרט אלא הקרב למוצה להכי כתב שז דלא תימא כלל לאתמי קרב למוצה קאמי דמה יש לך
להביא שקרב למוצה ולא נכתב צפירוש שז כשהוא אומר שז הרי שז אומר הא מה אני מקיים גביה שזני דורש צבעין הפרט:
לרבות

והעדים מעידים אותו שאבדו. אכלו נקט לרבותא אף על פי
שאבדו מן העולם פטור מן הכפל צטענת אצד וסיפא
נקט שנגנבו לרבותא דלע"פ שהוא צייד כפל כיון שטוען
טענת גבב: דהיי אומר בטוען טענת גבב דבר הכתוב. דלא זה
ולמה על זה: מנגב הגבב.

דהגבב משמע המיוחד כמו העולה
עולה ראשונה (פסחים דף נח: ט) ה"ך
המיומנת שצריך (חולין דף טז).
ואידך (ט) הגבב אבד' הייא בר
אבא. אע"ג דהאי דריש
לריבוי והאי למיעוט אין לחוש דהכל
לפי צבדת הדרש:

כשהוא
משלם תשלומי כפל יהודה מעצמו משלם קרב וחומש ואשם קתני מיהא
בטוען טענת גבב דמשלם תשלומי כפל האב' בטוען טענת אבד לא משלם
תשלומי כפל ויאפי' טוען טענת גבב בשבועה הוא דמשלם תשלומי כפל
אבל שלא בשבועה אינו משלם תשלומי כפל מנהני מילי דתנו רבנן² אם
ימצא הגבב בטוען טענת גבב הכתוב מדבר אתה אומר בטוען טענת גבב
או אינו אלא בגבב עצמו כשהוא אומר אם לא ימצא הגבב (בטוען טענת גבב
הכתוב מדבר תניא אידך אם ימצא הגבב בגבב עצמו הכתוב מדבר אתה
אומר בגבב עצמו או אינו אלא בטוען טענת גבב כשהוא אומר אם לא
ימצא הגבב הרי טוען טענת גבב אומר הא מה אני מקיים אם ימצא הגבב
בגבב עצמו הכתוב מדבר דכולי עלמא מיהא אס לא ימצא הגבב בטוען
טענת גבב כתיב מאי משמע אומר רבא אס לא ימצא כמה שאמר אלא
שהוא עצמו גבב ישלם שנים ומגזל דבשבועה דתניא³ ונקרב בעל הבית
אל האלהים לשבועה אתה אומר לשבועה או אינו אלא לדין נאמר שליחות
יד למטה ונאמר שליחות יד למעלה מה להלן לשבועה אף כאן לשבועה
בשלמא למאן דאמר חד בגבב וחד בטוען טענת גבב היינו דכתיבי תרי קראי
אלא למאן דאמר תרוייהו בטוען טענת גבב תרי קראי למה לי אמרי חד
למעוטי טענת אבד ולמאן דאמר חד בגבב וחד בטוען טענת גבב דלא מייתר
למעוטי טענת אבד מנא ליה מגבב הגבב ולמאן דאמר תרוייהו בטוען טענת
גבב דמיעט ליה טוען טענת אבד גבב הגבב מאי דריש ביה אומר לך מבעי
ליה לכדריבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן⁴ דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי
יוחנן הטוען טענת גבב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי
ארבעה וחמשה למאן דאמר חד בגבב וחד בטוען טענת גבב דהאי גבב הגבב
אפקיה למעוטי טענת אבד דר' חייא בר אבא מנא ליה אומר לך הקישא הוא
⁷ ואין משיבין על הקישא בשלמא למאן דאמר חד בגבב וחד בטוען טענת
גבב שפיר אלא למאן דאמר תרוייהו בטוען טענת גבב גבב עצמו מנא ליה
וכי תימא ליתי בק"ו מטוען טענת גבב דיו לבא מן הדין להיות כגדון
מה להלן בשבועה אף כאן בשבועה נפקא ליה מדרתנא דבי חזקיה
⁸ דרתנא דבי חזקיה יאמר שור וגביה והכל בכלל אילו כך הייתי אומר מה
הפרט מפורש קרב לגבי מוצח אף כל קרב לגבי מוצח מה יש לך להביא שז

ונקרב צבעל הצית אל האלהים אס לא שלח ידו: למעוטי טענת אצד. אס טען נאצדה הימנו ועדים מעידים שנגבב פטור מכפל אפילו
נשבע: משלם תשלומי ארבעה וחמשה. כגבב עצמו דנפקא ליה מגבב הגבב: הקישא הוא. כיון דקמין להדיד הני קראי איחשק
גבב וטוען טענת גבב להדיד מה גבב משלם תשלומי ארבעה וחמשה אס טבח ומכר אף טוען טענת גבב משלם ארבעה וחמשה. ואע"ג
דאיכא למיפדך מה לגבב עצמו שכן חייב כפל בלא שבעה תאמר צטוען טענת גבב שצריך שבעה אין משציעך על הקישא כדאמרין להא
מילתא בהגזל עזים [לקמן דף ק:]. ואיכא דלמרי הקישא דמפרש התם הואיל וגבב משלם כפל וטוען טענת גבב משלם כפל מה גבב טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה אף טוען טענת גבב טבח ומכר משלם ארבעה וחמשה ולא מילתא היא דהאי מה מנינו צין אכ הוא ולא
הקישא אלא סמיכות התקראות קרי הקישא והני נמי שמעינן התם: הניחא למ"ד חד בגבב וחד בטוען [טענת גבב] שפיר. נפקא
ליה גבב מהכא אלא למ"ד כו': מדפסא דבי חזקיה. דדריש קרא אחרינא דמשמע בגבב עצמו אס המנא תמנא צידו הגביה
וגו'. והאי דנקט דרשה ולא נקט קרא משום דמקרא לא נפקא לן צדידא אלא צעלי אס דכתיב [שמות כז] משור ועד חמור
עד ש חיים ומדרשה מרבה להו תנא דבי חזקיה לכולהו: יאמר שור וגביה וסס צעל. דמדינן כל כשין הפרט דבר
המטלטל וגופו ממון חמור וזה למה לי. ומשני אילו כן וכו'. ולקמיה [סד]. מפרש מאי קאמר לא לאו כלל ופרט וכלל הוא דקדקיה ליה בעין הפרט:
אף כל קרב. ולא מתרבי מכעין הפרט אלא הקרב למוצה להכי כתב שז דלא תימא כלל לאתמי קרב למוצה קאמי דמה יש לך
להביא שקרב למוצה ולא נכתב צפירוש שז כשהוא אומר שז הרי שז אומר הא מה אני מקיים גביה שזני דורש צבעין הפרט:
לרבות

נפקא ליה מגבב הגבב, כלומי היה לו [לכתוב] אם ימצא ... לרבות כל גבב ואפילו טוען טענת אבד ונמצא שהוא גבב אינו
משלם שנים(ו)... [ואידך ה]גבב... מיבעי לי לכדרי' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן דאמי' הטוען טענת גבב בפקדון וטבח ומכר
משלם ארבעה וחמשה הואיל וגבב משלם תשלומי כפל וטוען טענת גבב משלם תשלומי כפל... ה' אף הטוען טענת גבב אם

(א) לפעמי 'ולמ"ד חד בגבב וחד בטוען טענת גבב, למעוטי טענת אצד שז משלם כפל, ונראה דנשמט מיד."